

Decreixement sostenible: una alternativa per al desenvolupament sostenible?

09/2010 - Economia.

#El decreixement sostenible és la transició a una economia més petita amb menys producció i consum. Un nou estudi ha explorat els seus orígens i l'ha comparat amb el desenvolupament sostenible. L'estudi indica que per esdevenir una alternativa viable de desenvolupament sostenible, el decreixement ha de ser definit amb més claredat i les seves implicacions en l'ocupació han de considerar-se amb més deteniment. La Direcció General de Medi Ambient de la Comissió Europea s'ha fet ressò d'aquest treball en el qual ha participat Joan Martínez Alió.

Edifici del Fons Monetari Internacional, a Washington. L'FMI té com a objectius principals la promoció de polítiques canviàries sostenibles a nivell internacional, facilitar el comerç internacional i reduir la pobresa. No obstant això, aquest treball proposa un canvi de model econòmic per tal d'evitar el col·lapse del sistema.

El concepte de decreixement sostenible ha generat interès. Hi ha poc acord sobre els objectius internacionals sobre les emissions de gasos d'efecte hivernacle i, altres objectius, com les Metes del Mil·lenni, semblen cada vegada més inabastables. D'aquesta manera s'estan considerant enfocaments polítics alternatius. Actualment el desenvolupament sostenible és l'enfocament preferit, que pretén abordar les qüestions del medi ambient al mateix temps que promoure el creixement econòmic. El decreixement sostenible té com a base una reducció en l'escala de l'economia i suposa que el creixement econòmic, encara que disfressat de desenvolupament sostenible, donarà lloc al col·lapse social i ecològic. Es proposa que la disminució de la mida dels fluxos de recursos és l'única manera de garantir que els recursos no s'esgotin, el que ha d'anar acompanyat d'enfortir els valors socials i ecològics.

Els orígens del decreixement sostenible són complexos, ja que és alhora un concepte intel·lectual d'influència marxista desenvolupat a França i un moviment de base desenvolupat en els països del Nord. Aquest últim està basat en l'economia ecològica i proposa una disminució del consum en els països que excedeixen el que seria un impacte ecològic admissible. Tot i que el concepte de decreixement sostenible sembla ser una alternativa teòrica al desenvolupament sostenible i que podria generar resultats més ràpids i impressionants, la seva aplicació pràctica requereix una acurada consideració. El decreixement no pot ser activat simplement i les societats trobaran molt difícil sotmetre's al canvi. La preparació i les condicions adequades són necessàries si es vol liderar amb èxit els canvis que proposa aquest enfocament.

En primer lloc, juntament amb l'acord de la UE per reduir els nivells de CO₂, hi hauria d'haver objectius de reducció d'indicadors d'impacte ambiental, com el consum d'energia, recursos naturals i ús de la terra. Juntament a aquesta, s'hauria de investigar i fer-se anàlisis per entendre les condicions necessàries per assolir aquests objectius. Per exemple, investigar els perfils de les societats en termes dels seus nivells de consum i industrialització. En segon lloc, una reducció en el PIB és inherent al decreixement sostenible. És probable que això causi un augment de la desocupació a menys que hi hagi iniciatives per reduir la quantitat de temps de treball en els individus, desvincular ingressos de treball o desenvolupar fórmules per a rendes bàsiques. En part, un exemple d'això és el cas de les mesures agroambientals europees que proporcionen als agricultors incentius

vinculats amb l'ús sostenible de la terra en comptes de la producció. En general, les relacions entre decreixement, ingressos i ocupació han de ser analitzades detingudament.

No obstant això, el PIB no és l'únic indicador econòmic i el concepte de creixement en si mateix hauria d'estar més definit i desenvolupat, perquè el significat de decreixement quedi més clar i s'entengui d'una manera més coherent. Actualment compta amb diferents definicions en funció de si s'utilitza per part d'acadèmics o per les organitzacions de base. També pot ser necessària una major coherència en general entre els seus defensors, per exemple, entre els conservacionistes, els sindicats, la agro-ecologia i els moviments camperols. El decreixement sostenible té un desavantatge obvi, i és que enfronta els poders actuals de la societat. Cap dels actors principals en economia, com ara els líders governamentals i executius del sector privat, tindrien interès a considerar una política de no creixement. Respecte d'això, caldria promoure els avantatges de la reducció i millorar els objectius ètics de la societat.

European Commission DG ENV

Joan Martínez-Alier

Departament d'Economia i d'Història Econòmica

Science for Environment Policy, DG ENV News Alert, 16 September 2010, Issue 209

"Sustainable de-growth: Mapping the context, criticisms and future prospects of an emergent paradigm". Martínez-Alier, J., Pascual, U., Vivien, F-D. & Zaccai, E. Ecological Economics. 69:1741-1747 (2010).